

2019. gada 26. septembris
Nr. 13 (136)

Vecākiem

*Pirmsskolās sāk īstenot pakāpeniskas pārmaiņas
vispārējā izglītībā Latvijā*

Kā bērnam viegli iemācīt lasīt?

*Pētījums par bērnu un pusaudžu
aizraušanos ar tiešsaistes spēlēm*

FOTO: Lauma Kalniņa

Pirmsskolās sāk īstenot pakāpeniskas pārmaiņas vispārējā izglītībā Latvijā

Līdz ar jauno mācību gadu Latvijā sākas pakāpeniskas un pēctecīgas pārmaiņas vispārējā izglītībā. 1. septembrī stājas spēkā pirmsskolas izglītības vadlīnijas, un pirmsskola kļūst par pirmo posmu vispārējā izglītībā, kurā sāk īstenot pilnveidoto saturu un pieeju. Nākamgad – 2019./2020. mācību gadā – pārmaiņas turpināsies pamatzglītībā un plānotas arī vidusskolas posmā, attiecīgi 1., 4., 7. un 10. klasē (vidusskolas standarta izskatīšana Ministru kabineta (MK) sēdē plānota 3. septembrī). Pilnveidotais saturs un pieeja tiek izstrādāti Valsts izglītības satura centra īstenotajā projektā „Kompetenču pieeja mācību saturā”.

Pirmsskolas izglītības obligātais saturs ietver zināšanas, izpratnes un pamatprasmes septiņās mācību jomās (dabaszinātņu, valodu, sociālajā un pilsoniskajā, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā, matemātikas, tehnoloģiju, veselības un fiziskās aktivitātes), kā arī vērtības un tikumus, un caurviju prasmes tādā mērā un apjomā, kas nepieciešams veiksmīgai mācību sākšanai pamatskolā. Zināšanas un prasmes pirmsskolā tiek apgūtas integrētā mācību procesā visas dienas garumā. Jaunajās vadlīnijās iestrādātos mācību satura un pieejas principus jau izmēģinājušas 25 pilotpirmsskolas Latvijā.

„Ši ir pirmā reize, kad mācību saturu un pieeju mācībām pārskatām vienotā sistēmā un pēctecīgi visiem sešpadsmit bērnu vispārējās izglītības gadiem – no pusotra gada vecuma pirmsskolā līdz vidusskolai. Pilnveidotā mācību satura un pieejas ieviešana notiks pakāpeniski un pēctecīgi nākamā četrus gadus laikā visās izglītības pakāpēs, nozīmīgi lielāku uzmanību pievēršot bērnu un jauniešu iesaistei mācībās, rosinot viņus pašus formulēt izziņas jautājumus, ieraudzīt sakarības, piedāvāt dažādus risinājumus daudzveidīgās mācību situācijās, izvirzīt mērķus savam darbam un uzraudzīt to īstenošanu. Šādas mācību pieejas pilnvērtīga īstenošana nav vienas dienas jautājums, bet gan ilgtermiņa kopīgas plānošanas, skolotāju sadarbības, vecāku iesaistes un atbalsta pārmaiņām jautājums,” uzsver projekta „Kompetenču pieeja mācību saturā” („Skola2030”) satura ieviešanas vadītāja Zane Oliņa.

Lai nodrošinātu atbalstu pirmsskolu skolotājiem pilnveidotās pieejas īstenošanā, ir izstrādāti septiņi jauni mācību līdzekļi atbilstoši katrai mācību jomai un pirmsskolas mācību programmas paraugs, kas ir brīvi pieejami digitālajā resursu krātuvē www.mape.sko-la2030.lv. Šī krātuve iecerēta arī kā resursu un informācijas apmaiņas vieta izglītības darbiniekiem informācijai un mācību materiāliem, kā arī lai dalītos pieredzē par mācību darbu un ar idejām, kas noder ikdienas darbā.

Pārmaiņas pirmsskolā

Pārmaiņas pirmsskolā skars mācību darba organizēšanu un plānošanu, bērnu un skolotāju lomu, arī vides iekārtojumu, kuras veidošanā svarīgi piedalīties arī bērniem. Skolotāji plānos un organizēs mācības un vidi tā, lai bērni tiktu rosināti pēc iespējas vairāk darboties paši. Mācīšanās notiks integrētā rotaļnodarbībā, sadarbojoties, piemēram, mūzikas un sporta skolotājiem, iesaistot arī atbalsta personālu (ēdināšanas speciālistus, medmāsu u. c.). Mācīšanās atspoguļosies telpu noformējumā – atgādnēs, plakātos, bērnu darbos – un arvien vairāk notiks ne vien telpās, bet arī ārā. Mācīšanās pieejā liela nozīme būs bērna intereses apzināšanai kā sākumpunktam pasaules un sevis izzināšanai, prasmju un zināšanu pamatu apgūšanai tiešā pieredzē (eksperimentējot, pētot), veselīgu ieradumu veidošanai, kā arī sociāli emocionālo prasmju attīstīšanai, kas noderēs tālāk dzīvē un skolā, mācoties arvien sarežģītāku mācību saturu. Bērni arvien mazāk veidos vai zīmēs vienas un tās pašas lietas, jo mācīšanās rezultāts ir nevis konkrēta priekšmeta izgatavošana vai zināšanu iemācīšanās kā vienreizējs notikums, bet gan ilgtermiņa prasmju attīstība, ņemot vērā katra bērna individuāli nepieciešamo laiku un spējas, – mācību procesu būs iespējams organizēt tā, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu katra bērna izaugsmei.

Mācīšanās notiks integrētā rotaļnodarbībā, sadarbojoties, piemēram, mūzikas un sporta skolotājiem, iesaistot arī atbalsta personālu (ēdināšanas speciālistus, medmāsu u. c.).

„Pirmsskolā bērni veido priekšstatus par to, kas notiek dabā, un par lietu pasauli, lai tālāk dzīvē varētu gūt atbildes uz sev svarīgiem jautājumiem,” atzīst Dr. paed. **Dace Namsons**, Starpnozaru izglītības inovāciju centra (SIIC) direktore, http://bit.ly/pirmsskola_dabaszinibas.

„Bērniem jākustas visu dienu, ne tikai nodarbību laikā. Rotaļnodarbībām pēc iespējas jānotiek ārā, kur bērni var attīstīt pamat kustības – skriet, kāpt, rāpot, lēkt, mest, ķert,” norāda **Inese Bautre**, „Skola2030” vecākā eksperte, veselības un fiziskās aktivitātes mācību jomas satura izstrāde, http://bit.ly/Skola2030_vasara2019.

„Ir svarīgi ar bērnu daudz runāt par visu to, kas dienā tiek darīts, lai attīstītos vārdu krājums, lai bērnam veidotos izpratne par apkārt notiekošo, lai viņš mācītos izprast jēgpilnu darbību, lai saprastu, kāpēc viņš pats un vecāki kaut ko dara. Apkārtējā vide bērnam piedāvā daudz iespēju iemācīties lasīt un rakstīt,” stāsta **Agrita Miesniece**, „Skola2030” vecākā eksperte, pirmsskolas mācību satura izstrāde, http://bit.ly/Skola2030_vasara2019.

Mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmās latviešu valoda ir noteikta kā saziņas līdzeklis ikdienas mācību procesā jeb rotaļnodarbībā, bet vienlaikus ir paredzēti sasniedzamie rezultāti arī mazākumtautības valodas apguvē. Projekta „Skola2030” sadarbības partneris Latviešu valodas aģentūra izstrādā metodiskos līdzekļus un rokasgrāmatu pedagogiem, kuri īsteno mazākumtautības izglītības programmas, tostarp arī mācību līdzekļus latviešu valodas apguvei pirmsskolā.

Skolotāji plānos un organizēs mācības un vidi tā, lai bērni tiktu rosināti pēc iespējas vairāk darboties paši.

Mācīšanās atspoguļosies telpu noformējumā – atgādnēs, plakātos, bērnu darbos – un arvien vairāk notiks ne vien telpās, bet arī ārā.

Papildu informācijas resursi:

- Valsts pirmsskolas izglītības vadlinijas (MK noteikumi Nr. 716 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlinijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem”, <https://likumi.lv/ta/id/303371>, MK pieņemti 21.11.2018., spēkā no 01.09.2019.).
- Bērns pirmsskolā apgūst visu septiņu mācību jomu prasmju pamatus kopā ar vispārīgajām jeb caurviju prasmēm un, kas svarīgi, veido arī vērtībās balstītus ieradumus, kas palīdzēs tālāk dzīvē un skolas gaitās. Par to vairāk lasiet šeit: <https://www.skola2030.lv/lv/istenosana/izglitibas-pakapes/pirmsskola>.
- Saskaņā ar pirmsskolas izglītības vadlinijām šīs izglītības pakāpes nobeigumā valodas un matemātikas jomā bērnam būtu jāapgūst šādi prasību pamati: raksta rakstītos burtus, lasa vārdus un saprot izlasīto, nosaka skaitļa sastāvu desmit apjomā, veido skaitļa sastāva dažādas variācijas, skaita un skaitu apzīmē ar ciparu, raksta ciparus, salīdzina pēc skaita un lieluma, lietojot vārdus „vairāk”, „mazāk”, „lielāks”, „mazāks”. Ko tas nozīmē, vairāk lasiet rakstā „Vai ātrāk un vairāk ir labāk?”. Iesakām arī rakstus „Tēti, uzraksti vēstuli!” par to, kā vecāki var palīdzēt bērnam mācīties, „Sveiks, pirmklasniek!” un rakstus par sportu un dabaszinību izpratnes pamatu veidošanu pirmsskolā projekta „Skola2030” vasaras ziņu izdevumā „Domāt. Darīt. Zināt”: http://bit.ly/Skola2030_vasara2019.
- Projekta „Skola2030” augusta ziņu izdevumā „Domāt. Darīt. Zināt”: 9 pirmsskolas darbinieki stāsta par gatavību jaunajam mācību darbam; pirmsskolas skolotāja rokassomiņa jeb svarīgākās lietas darbam; 2 skolu pieredze; par bērna interesi kā mācīšanās rosinātāju, http://bit.ly/Skola2030_DDZ_7_augusts.

Pirmsskolas darbinieki stāsta par gatavību jaunajam mācību darbam

(http://bit.ly/pirmsskolas_darbinieku_stasti):

„Domāju, ka bērni būs daudz vairāk pārliecināti par sevi, uzlabosies komunikācija gan savā starpā, gan ar pieaugušajiem un bērniem būs vieglāk iekļauties sociālajā vidē, lai varētu startēt jau nākamajā pakāpē,” saka Skaidrīte Zelča, Rubenes PII „Auseklītis” pirmsskolas skolotāja.

„Kad pamani, ka kaut kas īsti neiet vai vajadzētu kaut kā citādi, tad ir jārūnā, jāmaina. Šī attieksme palīdzēja mums ātri visu saprast. Varbūt citi sāks ar kaut ko citu, bet galvenais ir neko nesasteigt. Mūsu problēma ir, ka uzreiz gaidām rezultātu. Tā esam audzināti,” norāda Kristīne Boitmane, Ventspils PII „Varavīksne” vadītāja.

„Bērni tiešām paši var nonākt pie rezultāta atbilstoši savām interesēm un varēšanai. Skolotājam nav jāgatavo šablons, lai iznākumā pie sienas karātos vienādi darbi. Svarīgas ir bērna interesantās idejas, tas, kā viņi paši nonāk pie secinājuma, pie atziņām un risinājuma. Tas veicinās bērnu izaugsmi, pašcieņu un pašapziņu, viņi būs vairāk pārliecināti par sevi,” atzīst Jolanta Vāvere, Siguldas PII „Ievīņa” pirmsskolas skolotāja.

„Man pašai jaunums bija tas, ka vajadzēja iet grupā, ko agrāk nedarījām. Nācās krietni palauzīt galvu, lai savu mūzikas nodarbības posmu iekļautu kādā citā jomā,” stāsta Madara Stupele, Ķekavas PII „Avotiņš” mūzikas skolotāja.

„Grupā bija iekārtoti centriņi, bet tur bērni darbojās no nodarbībām brīvajā laikā. Tāpēc uztraucos, vai bērni tiks galā ar doto uzdevumu bez manis, jo reizē būt visos centros nespēju. Bija pieradums visu rādīt priekšā, skaidrot un paskaidrot – ar karoti mutē ielikt. Skrēju no centra uz centru, kamēr sapratu, ka ir bērni, kuriem manu uzmanību nevajag, kuri paši var palīdzēt citiem, un ir tādi, kuriem mani vajag,” klāsta Žanna Līdaka, pirmsskolas skolotāja Rīgas PII „Viršu dārzs”.

„Tā viņi pamazām aug. Vecākās grupas bērni pilnīgi paši sevi apkalpo, arī novāc traukus, aiznes līdz mazgātavai. Ir prieks vērot, ka arī mēs kaut ko iemācām, līdzīgi kā matemātikas skolotājs, kas māca bērnam skaitīt,” norāda Daiga Bērziņa, ēdināšanas pārzine Ropažu PII „Annele”.

„Līdzdalība, komandas darbs, kopīga plānošana un lemsana – tas ir galvenais. Un otrs – uzmanības lokā vairāk ir bērni, vairāk ieraugām viņu vajadzības. Nemitīgi domājam, vai tas, ko bērniem piedāvāsim, ko ar viņiem kopā darīsim, būs ar jēgu, ko no tā iegūs bērni,” min Māra Teika, Jelgavas PII „Kamolītis” vadītājas vietniece izglītības jomā

„Bērnus interesē tehniskie darbi, viņi mūs iztaujā, un mēs varam par tiem pastāstīt,” atzīst Jānis Kaņeps, tehniskā atbalsta strādnieks Rīgas PII „Viršu dārzs”.

FOTO: psychcentral.com

Kā bērnam viegli iemācīt lasīt?

Artis Žeigurs, bērnu ārsts

<http://www.bernuarsts.lv>

Uzskatīdami, ka bērnu pietiekami izklaidē televizors un rotaļlietas, pieaugušie reizēm aizmirst, cik saistošas var būt kopīgas lasīšanas nodarbības. Kāpēc ir tik svarīgi lasīt kopā ar bērnu? Vai ieteicams katreiz lasīto pārrunāt? Kāpēc ir vērtīgi mācīt bērnu vienlaikus lasīt un rakstīt? Vai pirmsskolas vecuma bērnam lasītprasme ir noderīga? Kad būtu jāsāk mācīties lasīt? Praktiski padomi apskatītajās tēmās.

Valoda ir kā galds ar četrām kājām – runa, rakstība, lasīšana un klausīšanās ir savstarpēji saistītas daļas, kas cita citai palīdz. Ja bērnam ir attīstības aizture, grūtības noturēt uzmanību vai mācīšanās grūtības, to saprast un izmantot attīstības veicināšanai ir īpaši svarīgi.

Kāpēc bērnu mācīt lasīt agri?

Grāmata cilvēkbērnam ir kamols peles vietā kažēnam. Viens no mērķiem bērna rotaļās ir valodas izmantošanas apgušana. Civilizētā pasaulē sevis saglabāšana, vislabākā risinājuma izvēle ir atkarīga no zināšanām un komunikācijas spējām. Cilvēka valoda ir svarīgākais sazināšanās veids, kā cilvēks var saprotami izpaust savas domas, jūtas un vajadzības. Un viņš tās spēj izteikt tikai tādā mērā, cik bagāta ir viņa valoda. Ja tas nepieciešams, valodā ir jāievieš jauni vārdi, kas palīdz saprast un domāt jaunas domas. Tautām, kurām nav rakstu valodas, radošā darbība ir ārkārtīgi ierobežota, to dzīves līmenis ir zems un kultūra nemainās gadu tūkstošiem. Cilvēka spēja labvēlīgi ietekmēt savu likteni, izvēlēties no daudzajām iespējām vispiemērotāko, sākas ar prasmi patstāvīgi iegūt zināšanas. Lielākā daļa cilvēces uzkrāto zināšanu ir pieejamas rakstveidā. Ko vairāk piebilst par labu lasīšanai nav nepieciešams.

FOTO: news.flinders.edu.au

Lasīšana prasa acu–rokas sadarbību. Tādēļ, lasot priekšā, lūdziet bērnu norādīt uz detaļām attēlos, palūdziet pāršķirt lappuses, vilkt vārdiem līdzi ar pirkstu. Tas parādīs, ka jālasa no kreisās uz labo, jāseko rindīnām no augšas uz leju. Vārdiem ir jēga, vārdi ir atdalīti ar atstarpēm.

Sākt nekad nav par vēlu, sāciet jau šodien.

Bērnā no dzimšanas rādi priekšmetus, tas veicinās redzes uztveres attīstību. Runājiet ar bērnu un dziediet viņam šūpuļdziesmas, kas attīstīs dzirdes uztveri.

Pāris mēnešu vecumā bērns aplūko zīmējumus un spēj ar roku tos norādīt. Māciet bērnu, ar viņa roku pieskaroties attēlam un to nosaucot. Bērns, saistot īstas lietas ar to attēlu un ar vārdisku nosaukumu, apgūst valodu. Kopīgi lasot, jūs paplašināt bērna redzesloku un attīstāt viņa iztēles spējas, pacietību klausīties, mācāt runāt, attīstāt vēlmi mācīties lasīt tikpat dabiski kā runāt vai staigāt.

Kad bērns spēj sēdēt, rādiet viņam grāmatas ar vienkāršiem, spilgti krāsotiem attēliem.

Ap deviņu mēnešu vecumu meklējiet grāmatas, kurās attēlotas bērnam pazīstamas lietas un vārdi. Lasot norādiet uz attēliem, atsevišķām detaļām, mainiet balsi toni, attēlojiet izteiksmīgas grimases, plaukšķiniet rokas, izdomājiet jebkādu īpašu efektu, lai piesaistītu bērna uzmanību. Lai nodarbība ir īsa, bet dariet to bieži. Tad bērns saistīs grāmatu lasīšanu ar sev vismīļāko – jūsu klātbūtni un balsi.

Divgadīga bērna hiperaktivitāte mazinās, ja vecāki viņu māca.

Bērna spējas bez pūlēm uztvert informāciju vairs nekad nebūs tik lielas kā triju gadu vecumā, tad bērni mācās viegli. Visos zināmajos literatūrā aprakstītajos gadījumos, kad vecāki ir cieši nolēmuši maziem bērniem mājās iemācīt lasīt, neatkarīgi no izmantotās metodes apmācība vienmēr ir bijusi sekmīga. Bērni no divu gadu vecuma spēj lasīt un saprast savam vārdu krājumam atbilstošus teikumus kā saistītas domas, nevis kā izolētus vārdus. Daļa šo bērnu iemācījās lasīt paši, vērojot, kā māca lasīt vecākos bērnus, tieši tāpat, kā viņi iemācījās runāt un saprast runu, vērojot, ko runā un kā rīkojas pieaugušie.

Bērni, kuri agri iemācās lasīt, spēj patstāvīgi uzzināt vairāk. Viņi skolā nebaidās no lasīšanas, jo uzskata to par izklaidi un jauktu veidu, kā gūt zināšanas. Un galvenokārt – maziem bērniem ļoti patīk, ka vecāki ar viņiem nodarbojas. Bērns kopā ar vecākiem apjauš vārdus, teikumu, runātu un rakstītu domu nozīmi. To var droši saukt par bērniņas papildījumu.

Lai bērns kļūtu par prasmīgu un aizrautīgu lasītāju, kopīgai lasīšanai katru dienu atvēliet vismaz 10 minūtes. Izvēlieties dažādas grāmatas. Pacietība un regularitāte darīs brīnumus.

Lasišana prasa acu–rokas sadarbību. Tādēļ lasot priekšā, lūdziet bērnu norādīt uz detaļām attēlos, palūdziet pāršķirt lappuses, vilkt vārdiem līdzī ar pirkstu. Tas parādīs, ka jālasa no kreisās uz labo, jāseko rindiņām no augšas uz leju. Vārdiem ir jēga, vārdi ir atdalīti ar atstarpēm.

Vecāki mājās lielākā mērā nekā skola spēj lasot uzturēt jautru un nepiespiestu gaisotni, kas ļoti atvieglo mācības.

Mērķis ir ieinteresēt bērnu, lai viņš gribētu lasīt, radīt vēlmi censties patstāvīgi vingrināties, lai kļūtu par tekošu lasītāju. Tā notiek, kad lasīšana bērnu iepriecina un izklaidē. Izvēlaties bērnam interesantas tēmas, aizraujošus stāstus un dzejoļus.

Ikviens bērns laiku pa laikam zaudē interesi, un viņu kaut kas novērš no nodarbības. Kad tā notiek, ieturiet pārtraukumu. Bērniem patīk mācīties. Ļaujiet viņiem atvilkt elpu, un viņu interese noteikti atjaunosies.

Lai gan vecāku dzīve mēdz būt drudžaina, centieties izbrīvēt laiku kopīgai lasīšanai vismaz reizi dienā, vislabāk noteiktā laikā. Bet neatmetiet cerības, ja gadās dienu izlaist. Turpiniet lasīt, cik bieži vien iespējams.

Ja jums ir vairāki bērni, centieties atrast laiku palasīt ar katru no viņiem atsevišķi, it īpaši, ja vecumu starpība ir lielāka par diviem gadiem. Tas tiks bērnam justies vērtīgam. Lielākajai daļai bērnu patīk dažāda rakstura stāsti. Ja stāsts ir sarežģīts, bet bērns spēj uztvert satura pavedienu, tas viņu mudina uzdot jautājumus. Ja stāsts ir vienkāršs un labi pazīstams, maziem bērniem tas liekas kā vecs paziņa, un viņi labprāt grib piedalīties tā lasīšanā. Ja jūs, neraugoties uz aizņemtību, lasāt regulāri, tas bērnam liek saprast, ka lasīšana ir vērtīga.

Var gadīties, ka bērns vairākus vakarus no vietas vēlas, lai viņam lasa priekšā vienu un to pašu stāstu. Lai gan jums tas var likties garlaicīgi, var būt, ka tieši šis stāsts vislabāk apmierina kādas bērna emocionālas vajadzības vai kāda iemesla dēļ turpina būt bērnam ļoti interesants. Esiet pacietīgi. Un bērns reiz noteikti būs gatavs dzirdēt jaunu stāstu.

Ja bērnam kāda noteikta grāmata īpaši nepatīk, pārtrauciet to lasīt un ņemiet citu. Paturiet prātā, ka bērna izpratne ir pārāk par lasītprasmi. Bērns labprātāk lasīs grāmatas ar vienkāršu tekstu. Tomēr grāmatas ar sarežģītāku sižetu vairāk ieinteresēs bērnu un ar laiku padarīs viņu par aizrautīgu lasītāju visa mūža garumā.

Atkārtota lasīšana padarīs stāstu paredzamu, un maziem bērniem ļoti patīk zināt, kas notiks tālāk. Izvēlieties grāmatu, kas bērnam patīk ar īsiem dzejoļiņiem, vislabāk frāzēm, kas atkārtojas.

FOTO: www.5minutesformom.com

Tās bērns drīz iegaumēs un atkārtos kopā ar jums. Lasiet lēni, ar smaidu un galvas mājieni parādiet, ka augstu novērtējat bērna piedalīšanos. Kad bērns būs stāstu labi iepazīs, ieturiet pauzes, ļaujiet bērnam aizpildīt trūkstošos vārdus. Ja bērns stāstu labi zinās, viņš, iespējams, izliksies, ka prot lasīt, un jūs rīkosieties gudri, ja viņu par to slavēsiet. Ļoti daudzi bērni savus mīļākos stāstus iegaumē no galvas un attēlo, kā jūs lasāt. Kad mazs bērns paredz, kas stāstā vai dzejoli notiks tālāk, viņam ir sajūta, ka viņš pārzina grāmatu. Kad bērni jūt savu varu, tas viņus iedrošina mēģināt vēl. Izlikšanās, ka bērns lasa, ir svarīgs solis lasītapmācības procesā. Mazi bērni vārdus no galvas iemācās viegli. Tas ir viens no veidiem, kā ērti mācīt viņiem lasīt. Lai bērnam mācīties būtu patīkami, ir jāievēro daži priekšnosacījumi.

Turpinājums nākamajā numurā.

Var gadīties, ka bērns vairākus vakarus no vietas vēlas, lai viņam lasa priekšā vienu un to pašu stāstu. Lai gan jums tas var likties garlaicīgi, var būt, ka tieši šis stāsts vislabāk apmierina kādas bērna emocionālās vajadzības vai kāda iemesla dēļ turpina būt bērnam ļoti interesants. Esiet pacietīgi. Un bērns reiz noteikti būs gatavs dzirdēt jaunu stāstu.

FOTO: www.rd.com

FOTO: www.reputationdefender.com

Pētījums par bērnu un pusaudžu aizraušanos ar tiešsaistes spēlēm

Kaspars Licītis,

Drossinternets.lv

Tiešsaistes spēlēm ir liela loma mūsdienu bērnu dzīvē. Teju puse – 44% – Latvijas jauniešu atzīst, ka spēlē tiešsaistes spēles vismaz reizi nedēļā. Kāpēc bērni un jaunieši aizraujas ar tiešsaistes spēlēm? Kā vecākiem reaģēt uz šo aizraušanos? Atbildes uz šiem jautājumiem palīdz rast telekomunikāciju uzņēmuma „Telia Company” iniciatīvas „Skolēnu konsultatīvā komiteja” sadarbībā ar Latvijas Drošāka interneta centru (Drossinternets.lv) veiktais pētījums. Situācija iniciatīvas ietvaros tika apzināta Skandināvijas un Baltijas valstīs.

Analizējot datus par Latvijas jauniešiem, mazāk nekā puse (44%) Latvijas bērnu atzīst, ka spēlē tiešsaistes spēles vismaz reizi nedēļā, kas ir zemākais rādītājs starp Skandināvijas un Baltijas valstīm.

Pētījums atklāj nopietnu tiešsaistes spēļu klātbūtni pusaudžu dzīvē – 82% piecpadsmitgadīgu jauniešu, kas piedalījās pētījumā, spēlē tiešsaistes spēles, bet ceturtdaļa jauniešu to dara bieži. Gandrīz puse puīšu sevi raksturo kā biežus spēlmaņus, turklāt trīs ceturtdaļas zēnu atzīst, ka skatās e-sporta sacensības – sacensību veidu, kurā cilvēki sacenšas, spēlējot tiešsaistes spēles. Jauniešiem spēlēšana ir gan izklaides avots, gan veids, kā sevi uzmundrināt, radoši darboties un iegūt jaunus draugus. Spēlēm ir arī svarīgas ilgtermiņa priekšrocības – 64% jauniešu, kuri spēlē tiešsaistes spēles, uzskata, ka tās ļauj apgūt citas prasmes, piemēram, angļu valodu, stratēģisko domāšanu, un attīsta radošumu.

„Daudzi vecāki ir saskārušies ar pusaudžu pārlieku aizraušanos ar spēlēšanu un tās sekām – novārtā pamestajām mācībām un ikdienas pienākumiem, kā arī negatīvajām emocijām, kas ietekmē bērna uzvedību. Viena no populārām vecāku taktikām ir tiešsaistes spēļu aizliegšana vai ierobežošana, radot vecāku un pusaudžu konfliktu. Pētījums atklāj arī tiešsaistes spēļu pozitīvo ietekmi, kuru vecāki var izmantot savā labā. Mans aicinājums ir vecākiem nenorobežoties no tiešsaistes spēlēm, bet gan pārrunāt ar bērniem gan pozitīvo, gan negatīvo un atrast veselīgu kompromisu,” uzsver Drossinternets.lv vadītāja Maija Katkovska.

Analizējot datus par Latvijas jauniešiem, mazāk nekā puse (44%) Latvijas bērnu atzīst, ka spēlē tiešsaistes spēles vismaz reizi nedēļā, kas ir zemākais rādītājs starp Skandināvijas un Baltijas valstīm. E-sportu regulāri skatās 9% pusaudžu, turklāt 42% jauniešu uzskata, ka e-sports ir visai aizraujošākais sporta veids. Vairāk par pusi (55%) Latvijas jauniešu uzskata, ka viņu draugi tiešsaistes spēlēm velta pārāk daudz laika. Ceturtdaļa (26%) skolēnu atzīst, ka tiešsaistes spēļu spēlēšana viņus aizrauj vairāk par visu citu dzīvē, un interesanti, ka arī šis ir zemākais rādītājs starp visām valstīm (piemēram, Lietuvā un Igaunijā tie ir attiecīgi 39% un 40% jauniešu).

Tāpat kā Skandināvijā, arī jaunieši Latvijā uzsver, ka spēlēšana viņu dzīvi ietekmē pozitīvi. 68% bērnu uzskata, ka spēlējot viņi ne vien pilnveido savu spēlēšanas prasmi, bet arī iemācās ko jaunu.

JAUNIEŠI PAR SPĒĻU SPĒLĒŠANU INTERNETĀ

1 SPĒLĒJOT SPĒĻES INTERNETĀ, ES IEMĀCOS DAUDZ KO JAUNU

NORVĒGIJA 71%

IGAUNIJA 71%

LATVIJA 68%

ZVIEDRIJA 59%

SOMIJA 57%

LIETUVA 56%

2 MANI TRACINA, JA ES NEPROTU SPĒLĒT PIETIEKOŠI LABI

ZVIEDRIJA 35%

NORVĒGIJA 31%

LIETUVA 31%

LATVIJA 28%

IGAUNIJA 23%

SOMIJA 22%

3 SPĒLĒŠANA MANI AIZRAUJ VAIRĀK PAR VISU CITU

NORVĒGIJA 40%

IGAUNIJA 40%

LIETUVA 39%

ZVIEDRIJA 31%

SOMIJA 31%

LATVIJA 26%

4 E-SPORTS IR VISAI AIZRAUJOŠAKAIS SPORTA VEIDS

LIETUVA 51%

LATVIJA 42%

IGAUNIJA 27%

SOMIJA 27%

NORVĒGIJA 26%

ZVIEDRIJA 24%

5 TIEŠSAISTES SPĒĻU SPĒLĒŠANA MAN PALĪDZ AIZMIRST PAR SLIKTĀM LIETĀM

LIETUVA 58%

NORVĒGIJA 47%

LATVIJA 45%

SOMIJA 45%

ZVIEDRIJA 42%

IGAUNIJA 41%

6 MANUPRĀT, MANI DRAUGI PAVADA PĀRĀK DAUDZ LAIKA, SPĒLĒJOT SPĒĻES INTERNETĀ

LIETUVA 62%

LATVIJA 55%

NORVĒGIJA 51%

IGAUNIJA 49%

ZVIEDRIJA 41%

SOMIJA 30%

7 MAN IR BIJUSI PIEREDZE, KA SPĒĻES IR KONFLIKTA CĒĻONIS STARP JAUNIEŠIEM

IGAUNIJA 71%

LIETUVA 70%

LATVIJA 65%

SOMIJA 63%

NORVĒGIJA 62%

ZVIEDRIJA 57%

Avots: Telia Latvija un Drossinternets.lv 15 g.v. jauniešu aptauja, 2019

FOTO: www.forbes.ro

Piemēram, uzlabo sadarbības iemaņas un pilnveido angļu valodas prasmes. Zīmīgi, ka 45% jauniešu saka – spēļu spēlēšana viņiem palīdz aizmirst sliktās lietas dzīvē.

Kopumā pusaudži apzinās arī negatīvo pusi, ko nes līdzī aizraušanās ar tiešsaistes spēļu spēlēšanu. 65% Latvijas jauniešu atzīst, ka viņiem ir bijusi pieredze, ka spēle ir konflikta cēlonis starp cilvēkiem. Tāpat bērni apzinās risku, sazinoties ar nepazīstamām personām tiešsaistē. Bet 28% bērnu jūtas vīlušies, jo nespēlē tiešsaistes spēles pietiekami labi, un tas ietekmē viņu pašvērtējumu.

Pētījums veikts Skandināvijas telekomunikāciju uzņēmuma „Telia Company” iniciatīvas „Skolēnu konsultatīvā komiteja” ietvaros. Tā tapusi sadarbībā ar bērnu tiesību organizācijām un skolām septiņās valstīs – Skandināvijas un Baltijas valstīs. Skolēnu konsultatīvā komiteja tika izveidota pirms vairākiem gadiem, lai labāk saprastu bērnu viedokli par dzīvi tiešsaistē un digitālajam tēmām.

Viedokļi par spēlēšanu tika apkopoti no 600 piecpadsmit gadus veciem jauniešiem gan kvantitatīva pētījuma, gan animācijas filmu veidā, izmantojot „Plotagon” animācijas rīku. Kopumā tika izveidotas 159 animācijas filmas par četrām tēmām – pozitīvais un negatīvais, kas saistīts ar spēlēšanu, tiešsaistes spēļu loma jauniešu dzīvē un iemesli, kāpēc nevajadzētu spēlēt tiešsaistes spēles. Latvijā pētījuma īstenošanā un radošo kopdarbību organizēšanā iesaistījās Latvijas Drošāka interneta centrs Drossinternets.lv. Projekta globālais sadarbības partneris bija bērnu tiesību aizsardzības organizācija Pasaules Bērnu fonds (World Childhood Foundation). Savukārt pētījuma vadību, materiālu analīzi un pētījuma ziņojuma sagatavošanu nodrošināja pētījumu un datu analīzes uzņēmums „Ipsos”.

Kopumā pusaudži apzinās arī negatīvo pusi, ko nes līdzī aizraušanās ar tiešsaistes spēļu spēlēšanu. 65% Latvijas jauniešu atzīst, ka viņiem ir bijusi pieredze, ka spēle ir konflikta cēlonis starp cilvēkiem. Tāpat bērni apzinās risku, sazinoties ar nepazīstamām personām tiešsaistē. Bet 28% bērnu jūtas vīlušies, jo nespēlē tiešsaistes spēles pietiekami labi, un tas ietekmē viņu pašvērtējumu.

KIDS WEEKEND BĒRNU ŽŪRIJA

AICINĀM 7–13 GADUS VECUS KINOMĪĻUS

RIGA IFF aicina jaunos kinomīļus pieteikties bērnu žūrijai

Tuvojoties Rīgas Starptautiskajam kino festivālam (RIGA IFF), kas šogad norisināsies no 17. līdz 27. oktobrim, RIGA IFF aicina 7–13 gadus vecus kinomīļus pieteikties dalībai bērnu žūrijā. Žūrijas dalībniekiem būs iespēja noskatīties visus festivāla bērnu filmu programmā KIDS WEEKEND iekļautos darbus, izraudzīties labāko un to apbalvot.

Bērnu žūrija ir kļuvusi par ilggadēju RIGA IFF tradīciju – tikpat sena kā festivāls. Darbs žūrijā jaunajai paaudzei ļauj iesaistīties filmu vērtēšanā un apspriedē.

Pērn bērnu žūrija par labāko vienbalsīgi atzina norvēģu režisora Kristiana Lū filmu „Los Bando”. Šāgada programmā iekļauta vācu komēdija „Roka maina pasauli”, kas apcer, kāda būtu mūsdienu Pepija Garzeķe; Kenijas un Vācijas kopražojumā tapusi „Supa Modo”, kurā deviņus gadus vecā Džo cīnās ar smagu slimību un sapņo kļūt par tādu supervaroni, kādus redz aizraujošajās piedzīvojumu filmās, kā arī spraiga islandiešu futbola drāma „Piekūni”, kas ļauj pārliecināties, ka sporta godprātības etiķete darbojas arī ikdienā, un dāņu piedzīvojumu drāma „Hakeris” – teicams spriedzes žanra un tehnoloģiju stāsts. Kuru bērni atzīs par šāgada labāko?

Lai pieteiktos dalībai žūrijā, pretendentiem jānofilmējas līdz divām minūtēm garā video vai jāuzraksta recenzija, kurā jāizklāsta viedoklis par sev tuvu filmu vai kādu no latviešu kinodarbiem, kas noskatāms portālā filmas.lv.

Video vai rakstveida pieteikums līdz 1. oktobrim jānosūta KIDS WEEKEND kuratorei Kristīnei Simsonei uz e-pastu: kristine@rigaiff.lv. Video vēlams izmantot kādu no video augšupielādes pakalpojumiem („YouTube”, „Instagram”, „Vimeo” vai „Facebook”), e-pastā iekļaujot saiti uz video, savukārt recenzijas vai nu iekļaujamas vēstulē, vai pievienojamas kā pielikumi. Žūrijas dalībnieki tiks izraudzīti konkursa kārtā un par konkursa rezultātiem tiks informēti ne vēlāk kā 4. oktobrī.

RIGA IFF bērnu žūrijas dalībniekiem būs iespēja:

- iegūt festivāla akreditācijas karti;
- kopā ar vienu no vecākiem skatīties KIDS WEEKEND filmas no īpaši žūrijai rezervētām vietām;
- piedalīties festivāla noslēguma ceremonijā.

RIGA IFF bērnu žūrijas dalībnieku pienākumos ietilpst:

- KIDS WEEKEND filmu seansu apmeklējums 19. un 20. oktobrī;
- dalība RIGA IFF bērnu žūrijas apspriedēs;
- kopā ar pārējiem žūrijas pārstāvjiem izvēlēties labāko filmu un tās veidotājiem pasniegt balvu;
- pārstāvēt festivālu un žūriju komunikācijā ar medijiem.

KIDS WEEKEND 19. un 20. oktobrī norisināsies kinoteātrī „Splendid Palace” no plkst. 11.00 līdz 16.00. Padomāts arī par pirms-skolas vecuma skatītājiem, kuri abos brīvdienu rītos aicināti uz kompaktajiem animācijas īsfilmu seansi. Seansu starplaikus skatītāji varēs pavadīt interjera dizaina veikala MOKKA iekārtotajā rotaļu štābiņā, kur būs iespējams piedalīties izdevniecības „Lielis un mazs” grāmatu lasījumos, kā arī žurnāla „Pikolo” radošajā darbnīcā.

Rīgas Starptautiskais kino festivāls norisināsies no 17. līdz 27. oktobrim kinoteātros „Splendid Palace”, „K Suns” un „Kino Bize”, kā arī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā un Kaņepes Kultūras centrā. Festivāla ietvaros tiks izrādītas 148 filmas, ko papildinās lekcijas, diskusijas un citi pasākumi.

Biļetes un vairāk informācijas: rigaiff.lv.

Elektroniskais žurnāls „Vecākiem”
Izdevējs: SIA „V-Media”
Vienotais reģistrācijas numurs: 40103369264

Redakcijas tālr.: 26002264
Redakcijas e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv
www.izglitiba-kultura.lv

Redaktore: Vita Pļaviņa
Korektore: Dace Sokolova
Datorgrafiķe: Anna Druka

Tagad visi skolām nepieciešamie izglītības e-izdevumi vienuviet!

Izvēlies savai skolai vajadzīgo komplektu!

Abonē 2020. gadam!

Nosaukums	Gads /EUR	Pusgads /EUR
Skolas Vārds	49.00	28.00
Skolas Psiholoģija	28.00	20.00
Pirmsskolā	45.00	25.00
Izglītība un Kultūra	69.00	40.00
Aktuālās normatīvo aktu izmaiņas izglītības jomā	35.00	20.00
Vecākiem	29.00	18.00
Aktuālās ikdienas izglītības ziņas tavā e-pastā	19.00	15.00

Kā abonēt žurnālus 2020.gadam

Lai abonētu jebkuru no e-izdevumiem vai izdevumu komplektu aizpildiet abonēšanas anketu www.skolasvards.lv sadaļā **Abonēt** vai arī uz e-pastu redakcija@skolasvards.lv atsūtiet maksātāja rekvizītus, izvēlētos izdevumus un termiņu uz kādu vēlaties abonēt. Mēs savukārt sagatavosim elektronisku rēķinu un nosūtīsim jums to pa e-pastu.

Informācija abonētājiem!

Ja abonētājs ir skola - 1 skolas abonements nodrošina individuālu pieeju žurnālu lasīšanai visiem skolas skolotājiem!

Ikviens skolas pedagogs izmantojot savu individuālo paroli var jebkurā laikā un vietā lasīt žurnālus un izdrukāt sev interesējošās rubrikas vai arī visu žurnāla numuru! Jebkuram skolotājam ir arī pieejams visu iepriekš izdoto žurnālu numuru arhīvs sākot no 2012. gada!

Abonējot žurnālu komplektu nākamajam gadam jebkurš skolas skolotājs varēs izmantot arī apjomīgu metodisko materiālu datu bāzi (vairāk nekā 270 materiāli dažādos mācību priekšmetos), kas katru mēnesi tiek papildināta.

Jau esošie abonētāji (tie, kuri žurnālus abonējuši iepriekšējos gados) un abonēs nākamajā 2020. gadā, turpina izmantot savas līdzšinējās paroles. Ja gadījumā parole tiek aizmirsta, to vienkārši var atjaunot ienākot www.skolasvards.lv.

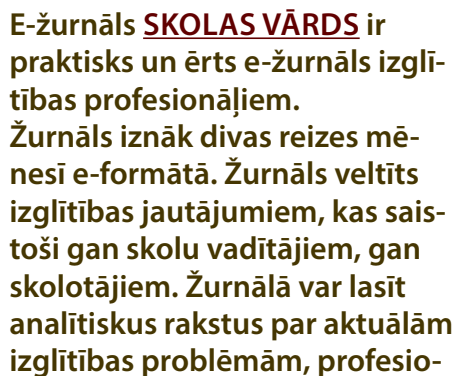
Ja jums ir jautājumi, lūdzu, sazinieties ar mums:

Redakcijas tālr.: 26002264

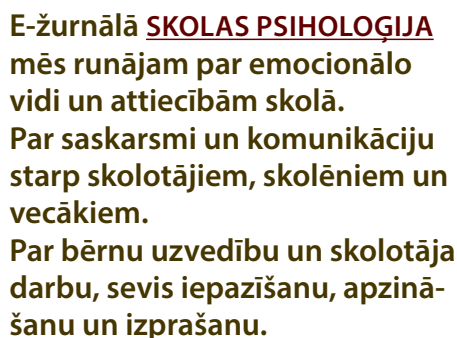
Redakcijas e-pasts: redakcija@skolasvards.lv

www.skolasvards.lv

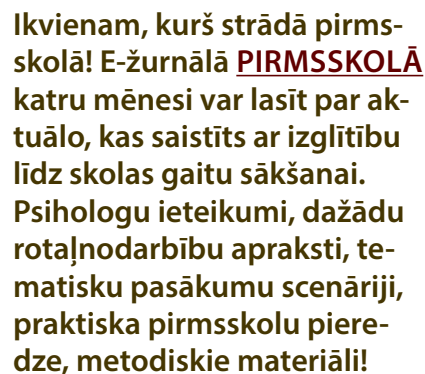
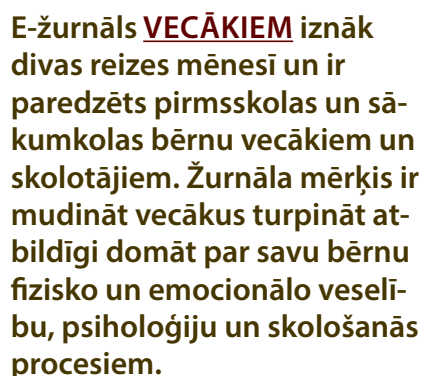
Vairāk informācijas
www.skolasvards.lv

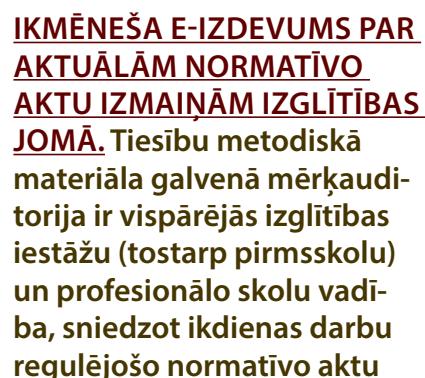
Žurnāls iznāk divas reizes mēnesī no 2012. gada oktobra.

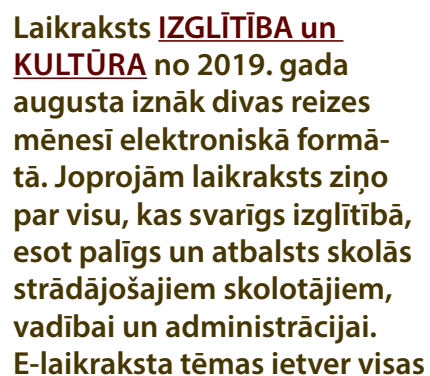
Žurnāls iznāk no 2015. gada elektroniskā formātā vienu reizi mēnesī.

Žurnāls iznāk no 2012. gada vienu reizi mēnesī elektroniskā formātā.

Izdevums par aktuālām normatīvo aktu izmaiņām izglītības jomā iznāk vienu reizi mēnesī elektroniskā formātā.

izglītības pakāpes no pirmsskolas līdz augstākajai izglītībai, kā arī interešu izglītību un kultūrizglītību. Katrā numurā tiek atspoguļoti gan aktuālie izglītības politikas jautājumi, gan arī skolu praktiskā pieredze, izglītības jomas diskusijas un jautājumi.

*** Izglītības e-izdevumi neiznāk jūnijā un jūlijā, izņemot izdevumu "Aktuālās normatīvo aktu izmaiņas izglītības jomā", kas iznāk katru mēnesi bez pārtraukumiem.